GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 33. 33.   *Lunĭ, Marțĭ 11 (23) Fevruarie.*   1886.

Efectele vorbirilorŭ din dieta ungară.

Brașovŭ 9 (21) Februariu.

In numĕrulŭ trecutŭ amŭ publicatŭ — după „Luminătorulŭ“ — unŭ articulŭ, în care se vorbesce despre felicitările ce li s'au adresatŭ din partea mai multorŭ Sêrbĭ din Ciacova, Verșețŭ, Biserica-Albă și Neoplanta deputațilorŭ Ludovicŭ Mocsáry și Vincențiu Babeșŭ pentru vorbirile lorŭ rostite nu de multŭ în dietă în apĕrarea naționalităților ŭ.

Acéstă manifestațiă a Sêrbilorŭ naționalĭ, mărturisimŭ, ne-a causatŭ bucuriă, pentru că ea este o viuă dovadă, că poporulŭ sêrbescŭ din Ungaria nu e nicĭdecum dispusŭ a renunța la dreptele sale aspirațiunĭ de egală îndreptățire, este o dovadă că smeriții deputațĭ sêrbĭ Sabovlievicĭ și Giurcovicĭ n'au datŭ espresiune adevĕratelorŭ sentimente ale Sêrbilorŭ din Ungaria, când, vorbindŭ în numele lorŭ, au capitulatŭ înaintea puterei guvernului maghiarŭ.

Ne-amŭ bucuratŭ de acésta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ Sêrbii naționalĭ, vrêndŭ a-șĭ vĕrsa foculŭ, ce le ardea pe inimă, s'au adresatŭ nu numai cătră Mocsáry, ci totodată și cătră unŭ vechiu corifeu parlamentarŭ românŭ, d. Vincențiu Babeșŭ, arătândŭ astfelŭ, că în sînulŭ poporului sêrbescŭ este încă viu sêmțulŭ de solidaritate, ce trebue sĕ lege pe Sêrbĭ de Românĭ în lupta pentru egala îndreptățire națională.

Tóte aceste ne facŭ bucuriă. Dér manifestările Sêrbilorŭ nu ne potŭ seduce nicĭ unŭ momentŭ de a confunda situațiunea și luptele poporului românŭ din Transilvania, Bănatŭ și Țéra Unguréscă cu situațiunea și luptele Sêrbilorŭ din Ungaria de Sudŭ.

Toțĭ cei asuprițĭ suntemŭ și trebue sĕ fimŭ solidarĭ în lupta pentru redobêndirea libertății nóstre naționale, cu tóte astea însĕ altă este însemnătatea elementului românŭ și alta însemnătatea elementului sêrbescŭ în acestŭ statŭ. Este unŭ lucru fórte naturalŭ, că postulatele a trei milióne de Românĭ nu potŭ sta pe o tréptă cu ale Sêrbilorŭ din Ungaria, căcĭ abia suntŭ trei sute de mii. Cătră o țintă înaintămŭ cu toții, care este sĕ ne putemŭ asigura libera desvoltare națională între marginele acestui statŭ, dér este învederatŭ, că elementului românŭ, care după celŭ maghiarŭ este relativŭ celŭ mai forte, trebue sĕ i se mĕsóre cu o mĕsură acomodată importanței sale numerice și intelectuale.

Aserțiunea acésta n'ar mai avé lipsă de esplicare. Cu tóte astea vomŭ ilustra-o printr'unŭ esemplu scosŭ chiar din celŭ mai recentŭ casŭ ivitŭ în dietă.

Voimŭ adecă sĕ vorbimŭ de efectele ce le-au putută produce discursurile deputațilorŭ Babeșŭ și Mocsáry de o parte asupra Sêrbilorŭ, de altă parte asupra nóstră, a Românilorŭ.

Etă ce scrie în privința acésta „Luminătorulŭ“ din Timișóră: „Vorbirile și apĕrarea causei nóstre naționale din partea venerabilului nostru bărbatŭ V. Babeșŭ a făcutŭ celŭ mai bunŭ efectŭ *și* în sînulŭ naționalității sêrbescĭ.“

Acéstă presupune, că în sênulŭ Românilorŭ discursurile d-lui V. Babeșŭ au făcutŭ în adevĕrŭ *celŭ mai bunŭ* efectŭ.

Póte că în câtŭ privește pe confrații noștri dela „Luminătorulŭ“ acésta sĕ fiă așa. Ne pare rĕu însĕ, că în casulŭ de față nu putemŭ sĕ susținemŭ și noi, că în specialŭ discursulŭ d-lui Babeșŭ rostitŭ în ședința dietală dela 6 Februariu a. c. a produsŭ *celŭ mai bunŭ* efectŭ asupră-ne; nu-o putemŭ susținé mai vêrtosŭ în ceea ce privesce apĕrarea causei naționale a Românilorŭ ardelenĭ.

Asupra Sêrbilorŭ — recunóscemŭ — discursulŭ amintitŭ alŭ d-lui Babeșŭ a putută face celŭ mai bunŭ efectŭ, pentru că conține mai totŭ ce ar puté sĕ între în sfera dreptelorŭ postulate naționale ale celorŭ 290,000 de Sêrbĭ din Ungaria. Noi Românii însĕ — mai alesŭ cei din Transilvania — avemŭ o sferă multŭ mai largă de postulate și cu părere de rĕu amŭ trebuitŭ sĕ constatămŭ, [illegible] discursulŭ din cestiune alŭ d-lui Babeșŭ a lăsatŭ multe și marĭ golurĭ în acéstă sferă și de aceea nu ne-a putută mulțumi pe deplinŭ.

Dér d-lŭ Vincențiu Babeșŭ este unulŭ din veteranii luptătorĭ pentru drepturile poporului românŭ asupritŭ, ceea ce recunoscŭ și Sêrbii, numindu-lŭ în adresa lorŭ: „vechiulŭ colegŭ și comilitonŭ alŭ lui Mileticĭ.“ De aceea cuvine-se ca cu respectulŭ și stima, ce o datorimŭ unui asemenea bărbatŭ, sĕ esaminămŭ mai de aprópe vorbirea sa dela 6 ale curentei și sĕ arătămŭ, pentru ce ea nu a putută sĕ facă asupră-ne *celŭ mai bunŭ* efectŭ.

Câtŭ pentru vorbirea d-lui Ludovicŭ Mocsáry organulŭ nostru a desvoltatŭ importanța ei din tóte punctele de vedere, ca *singura enunciațiune mai dréptă și mai echitabilă* față cu noi, eșită din sînulŭ deputațilorŭ maghiarĭ. Amŭ arătatŭ, că în adevĕrŭ acésta vorbire a trebuitŭ sĕ facă cea mai bună impresiune asupra tuturorŭ Nemaghiarilorŭ. Atâta e și totŭ ce se póte ḍice despre discursulŭ d-lui Mocsáry.

Felicitările ce i le-au adresatŭ Sêrbii d-lui Mocsáry, au deșteptatŭ, cum se întêmplă de ordinarŭ, pofta de imitare. Amŭ fostŭ întrebațĭ și noi, décă nu ar fi cu scopŭ ca sĕ facă și Românii ca Sêrbii.

Inainte de tóte e clarŭ, că orĭce manifestațiă politică trebue sĕ aibă noima ei. Așa și manifestarea Sêrbilorŭ cătră d-nii Mocsary și Babeșŭ are noima ei, pe care „Luminătorulŭ“ o caracteriséză fórte bine ḍicêndŭ, că a fostŭ îndreptată „contra limbagiului smeritŭ și umilitŭ alŭ deputațilorŭ sêrbĭ guvernamentalĭ: Szabovlievicĭ și Gyurkovicĭ“.

Acésta e noima manifestației sêrbescĭ. Dér óre ce noimă ar avé ca Românii sĕ triméță o adresă de mulțamire d-lui Mocsáry? Sĕ desavueze „smeritulŭ“ discursŭ alŭ deputatului semiguvernamentalŭ Gurbanŭ?

Acésta n'ar avé nicĭ unŭ scopŭ, căcĭ d. Gurbanŭ n'a vorbitŭ în numele Românilorŭ și ceea ce a vorbitŭ despre scóle putemŭ sĕ subscriemŭ cu toții pe lângă unele reserve.

Sĕ-i mulțumimŭ d-lui Mocsay pentru că a admoniatŭ pe conaționalii sĕi, ca sĕ nu periclileze posițiunea, și așa destulŭ de grea, a nației maghiare prin unŭ nesuferitŭ șovinismŭ și o și mai nesuferită netoleranță?

Noi credemŭ că în acestŭ casŭ ar fi datoria Maghiarilorŭ ca sĕ mulțuméscŭ d-lui Mocsary.

Pentru ce sĕ-șĭ esprime dér Românii recunoscința lorŭ față cu distinsulŭ deputatŭ Ludovicŭ Mocsáry? Póte fiindcă a pledatŭ pentru esecutarea fidelă a legii de naționalitate? fiind-că a ḍisŭ, că guvernulŭ maghiarŭ sĕ facă acum ceva și pentru cultura Nemaghiarilorŭ în sensulŭ acestei legĭ?

Aicĭ amŭ voi sĕ ne spună mai alesŭ Românii ardelenĭ, décă a lorŭ convingere este, că noi de aceea amŭ luptatŭ douĕḍecĭ de anĭ în contra sistemului actualŭ, ca acum sĕ ne sêmțimŭ fericițĭ, că s'a aflatŭ unŭ Maghiarŭ, care sĕ descopere înaintea dietei, că legea de naționalitate nu se esecută? Pentru acéstă lege amŭ suferitŭ noi atâtea dela înființarea dualismului încóce? Pentru aceea luptămŭ noi, ca sĕ susținemŭ legea de naționalitate ciungărită și sfêrticată prin o sută de alte legĭ și ordonanțe mai nouĕ?

Pretins'a d-lŭ Mocsary celŭ puțin ca pentru esecutarea perfectă a legei de naționalitate sĕ se casseze tóte legile ulterióre, prin care sĕ calcă în picióre acea lege de naționalitate, cum este legea de scóle dela 1879, pe care a fostŭ combătut'o și d-sa?

Décă este vorba sĕ arătămŭ stima nóstră față cu bărbatulŭ, care nu șovăesce și are curagiulŭ convincțiunilorŭ sale, atuncĭ acésta a făcut'o cu prisosŭ pressa română, a făcut'o și d. Babeșŭ în dietă și nimenĭ nu va puté ḍice, că Mocsary nu e aḍĭ între toțĭ Ungurii celŭ mai stimatŭ la Românĭ.

Acésta stimă generală însĕ, de care se bucură la noi d. Mocsáry, nu póte justifica nicĭ pe departe o manifestațiune din partea Românilorŭ, care, neavêndŭ altă noimă, s'ar puté interpreta numai în defavorulŭ nostru și alŭ postulatelorŭ nóstre naționale.

Din dieta Ungară.

In ședința dela 19 Februariu a camerei deputaților ŭ din *Pesta* s'a desbătutŭ proiectulŭ de lege asupra dreptului de locuire (jus incolatus) alŭ coloniștilorŭ, ce se 'ntorcŭ în patriă în masse marĭ (?)

Raportorulŭ Victorŭ *Molnar* recomêndă proiectulŭ spre primire, ḍicêndŭ că aceasta ușuréză întórcerea în patriă a Ungurilorŭ emigrațĭ de multŭ timpŭ.

Ferdinand *Szederkenyi* îșĭ esprimă îngrijirea față cu proiectulŭ, din punctulŭ de vedere alŭ dreptului publicŭ, cu privire la acele țĕrĭ vecine, unde precum se scie esistă o ferbere în statŭ; îngrijirea lui e cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ esecutarea legii, întru câtŭ privesce pe Croația, se încredințéză Banului pe când ar trebui sĕ o esecute guvernulŭ. Legea acésta nu era necesară, de-órece coloniștĭ în massă nu mai vinŭ; din casŭ în casŭ însĕ se potŭ lua disposițiunĭ. Ar fi mai bine decĭ sĕ'șĭ retragă guvernulŭ proiectulŭ de lege.

Ministru-președinte *Tisza*: Tocmai punctulŭ de vedere alŭ dreptului publicŭ cere ca o asemenea lege sĕ cuprinḍă pe toțĭ cetățenii statului, căcĭ este unŭ principiu fundamentalŭ, că cetățenismulŭ statului numai unulŭ póte fi pe întregŭ teritoriulŭ corónei ungurescĭ. Prin urmare Croația nu puté fi trecută cu vederea la o astfelŭ de lege. Eu vĕ rogŭ sĕ primițĭ legea, căcĭ nu corĕspunde scopului a crea o deosebită lege la fiecare casŭ singuraticŭ de repatriare în massă (?)

Paul *Hoitsy* primesce proiectulŭ, dér repatriațilorŭ li se oferă avantage ne'nsemnate. Sĕ li-se acorde repatriațilorŭ d. e. o scutire de dare séu de recrutare pe 15 anĭ. Și câmpurile li s'au vêndutŭ repatriațilorŭ pré scumpŭ. Aḍĭ e vorba de-a întări naționalitatea, de espropriarea unei națiunĭ întregĭ, de ce sĕ nu întrebuințămŭ noi pentru acésta marea proprietate a statului? Cele 12,000 jugĕre de moșii ale statului la Dunăre lângă Alibunarŭ sĕ se foloséscă ca mijlóce de putere.

După ce-i rĕspunde Tisza, proiectulŭ de lege se primesce.

Legea glótelorŭ.

„Fremden-Blatt“ din Viena face următorulŭ comentarŭ la legea glótelorŭ:

O mică revistă a cifrelorŭ va lămuri situațiunea armatei nóstre și va justifica organisarea glótelorŭ. Décă luămŭ în considerare stările militare ale Germaniei, Rusiei, Italiei și ale tinerelorŭ regate vecine Serbia și România, și le comparămŭ cu starea militară a Austro-Ungariei, ajungemŭ la resultate fórte interesante. Astfelŭ numĕrulŭ totalŭ aproximativŭ alŭ acelorŭ elemente, ce suntŭ disponibile pentru gloate, este în Germania 3 milióne ómenĭ, în Rusia 7,568.000, în Italia 1.366,600, în Francia 718,118, în Serbia 96,000, în România 150.000, în Austria — 146,054 ómenĭ. Așa dér în acéstă privință stămŭ îndĕrĕtulŭ României. Germania numĕră între cele 3 milióne de ómenĭ ai gloatelorŭ 900,000 soldațĭ vechĭ; Italia are 366,600 de ómenĭ miliță teritorială și 1 milionŭ trupe întregitóre.

Dér chiar armata activă, marina de rĕsboiu și landwehrulŭ monarchiei nóstre nu ocupă unŭ rangŭ corĕspunḍĕtorŭ în privința numerică. Pe când armata permanentă a Rusiei numĕră 2.187,000, a Germaniei, 2.140,000 a Franciei 1.971,900 de ómenĭ, armata nóstră este măr-

ginită la 881,786 ómenĭ, prin urmare îĭ e superióră numericŭ numai Italiei, care are 807,942 ómenĭ, totŭ aşa amêndouĕ landwehrurile nóstre (396,898 ómenĭ) suntŭ inferióre numericŭ landwerurilorŭ Rusiei (737,000), Germaniei (565,000) şi Franciei (945,000). Mai bătătorŭ la ochĭ e raportulŭ procentelorŭ faţă cu poporaţiunea totală: Serbia ia din poporaţiunea totală 15% pentru armată, Germania 12·2%, Rusia 10·3%, România 10%, Francia 9·6%, Italia 8·5%, pe când Austria s'a mulţămitŭ până acum numai cu 3·8%. Prin urmare puterile disponibile ale monarchiei nóstre făcŭ numai 1/9 parte din puterea combatantă a Rusiei. In Germania servesce soldatulŭ 25 de anĭ, dintre carĭ 12 în armata permanentă şi 13 în gloate, ceilalţĭ cetăţenĭ ai statului suntŭ glotaşĭ dela 17—42 de anĭ; în Rusia totŭ timpulŭ serviciului e de 20 anĭ (15 în armata permanentă, 5 în gloate), în Francia totŭ 20, în Italia 19, în Serbia 30 de anĭ. In Austro-Ungaria serviciulŭ e numai de 12 anĭ, în marină 9, numai în Tirolŭ serviciulŭ e de 27 de anĭ, Vorvolberg de 32 de anĭ.

SCIRILE ḌILEI.

Articululŭ »*O manifestaţiune*," publicatŭ în numĕrulŭ trecutŭ alŭ „Gazetei," e reprodusŭ după „Luminătorulŭ" cu observaţiunile din frunte cu totŭ, ceea ce s'a uitatŭ a se nota.

—x—

In numĕrulŭ trecutŭ alŭ „Gazetei" s'a publicatŭ în pagina a patra *ordinaţiunea ministrului ungurescŭ Tisza*, ce ni s'a trimisŭ de căpitanatulŭ Braşovului, prin care se *opresce şi aicĭ, sub pedépsă de 15 ḍile arestŭ şi 100 fl. amendă, purtarea orĭ-cărorŭ insemne „streine*," permiţĕndu-se numai purtarea stégului şi insemnelorŭ ungurescĭ. — Şi asta se chémă libertate!

—x—

„Egyetértés" află, că la Tabla din *Mureşŭ-Oşorheiŭ*, cu ocasiunea numirei noului preşedinte, Adolf Oberschall, se vorŭ face mai multe schimbărĭ în personagiulŭ judecătorescŭ. *Toţĭ judecătorii nemaghiarĭ*, carĭ iau parte la agitaţiunile naţionaliste, *se vorŭ depărta*.—Causa e nu agitaţiunile, ci împrejurarea că nu se mărturisescŭ de Maghiarĭ. Au luat'o cu grosulŭ „patrioţii."

—x—

In şedinţa dela 19 Februariu a *Camerei deputaţilorŭ* din *Pesta* s'a desbătutŭ proiectulŭ guvernului referitorŭ la *împămêntenirea Ciangăilorŭ* din *Bucovina* şi din *România*, şi s'a primitŭ cu unanimitate. Ciangăii împămêntĕniţĭ în Banatŭ vorŭ fi scutiţĭ până la o vreme de plătirea dării şi vorŭ fi scutiţĭ şi de obligămêntulŭ militarŭ. Mai multe ḍecĭ de mii de Ciangăi, ḍice „Egyetértés," din România vorŭ fi împămêntĕniţĭ în părţile sudice ale Ungariei, cu scopŭ de a împedeca agitaţiunile naţionaliste. „Trebue sĕ-i scăpămŭ — adauge „Egyetertés," — din ghiarele popilorŭ italienĭ, carĭ se străduescŭ a-i valachisa." Nu scimŭ, ḍĕu, de se va găsi vr'unŭ Ciangău, care sĕ se întórcă din România orĭ din Bucovina, după ce sciu ce-au păţitŭ cei care au avutŭ nenorocirea sĕ-şĭ părăséscă vatra lorŭ şi sĕ vină în ţéra unguréscă.

—x—

„Ellenzek," se supĕră focŭ şi strigă ca unŭ rabiatŭ, că ce *stărĭ asiatice suntŭ în Ungaria*, că pe linia ferată Deeşŭ-Betleanŭ *se află şi inscripţiunĭ românescĭ*, ca Bătianu, Reteagŭ, Cristurŭ, Coldeu, Betleanŭ. „Ce ordine e acésta şi unde ne va duce ea? Inscripţiunile românescĭ n'au locŭ între Ungurĭ, ci acolo unde este *ţéra mămăligei* şi a ciorbei (supei) de borşŭ", sfêrşesce „Ellenzék" — Ce dracu, a nebunitŭ cu totulŭ „Ellenzék."

—x—

Din *Reşiţa* se comunică scirea, că Marţĭ în 9 Februariu acolo au trebuitŭ *sĕ se închidă tóte scólele* din causa morbului *difteritei* (anghina) care greséză acolo în mĕsură mare.

—x—

„Ellenzék« rógă *femeile maghiare din Ardélŭ*, ca sĕ facă propagandă în tóte oraşele pentru serbarea „măreţei ḍile de 15 Martie," şi cu acéstă ocasiune sĕ facă colectă pentru „Kulturegylet" întru „odihna eroilorŭ maghiarĭ din 1848." — Asta'i asta, nu'i e atâtŭ de serbare, câtŭ de banĭ, bată-lŭ pârdalniculŭ pe »năsdrăvanulŭ« din Cluşiu.

—x—

Ni se scrie din Blaşiu, cu data 20 Febr. a. c.: Onori D-le Redactorŭ! Cetindŭ în Nro. 30 alŭ preţuitulu. d-vóstre diarŭ succesulŭ strălucitŭ alŭ petrecerei studenţilorŭ sĕracĭ, arangiată la 11 Febr. a. c., nu potŭ a nu aminti că consimtŭ cu d-lŭ corespondinte »Amiculŭ« întru tóte, afară de una, pe care nu sciu cu voiă séu fără voia sa a făcut'o când a publicat'o, Eu ca unulŭ ce prea bine cunoscŭ publiculŭ din locŭ şi din giurŭ, precum şi balulŭ studenţilorŭ sĕracĭ de mai mulţĭ anĭ, ḍicŭ că o aşa frumósă cunună de dame şi domnişóre precum şi bărbaţĭ şi junĭ tinerĭ încă nu sciu sĕ fi participatŭ în aşa mare numĕrŭ la petrecerea amintită; nu aflai locŭ, ba cei mai multŭ, potŭ sĕ ḍicŭ că jumĕtate publiculŭ a statŭ în picióre, din lipsa locului, mai nóptea întrégă. Cu părere de rĕu însĕ întrebŭ pe d-lŭ coresp. »Amiculŭ« că după ce a amintitŭ în publicŭ frumósa cunună de dame şi domnişóre, carĭ au participatŭ la petrecerea din 11 Febr. a. c. ar fi trebuitŭ sĕ fiă mai precautŭ, şi decă nu cunósce încă publiculŭ din locŭ, cu deosebire secsulŭ frumosŭ, baremĭ sĕ nu fi lăsatŭ a fi sedusŭ de unii, pentru că acolo unde e vorba de petrecere românéscă şi unde inima română într'o formă bate, se scie atâtŭ d. coresp. „Amiculŭ", câtŭ şi alţii asemenea dênsului, că publicândŭ succesulŭ petrecerilorŭ sĕ nu facă nicĭ odată separatismŭ de persóne, şi chiarŭ în frumósa cunună de dame, pentru că o cunună de florĭ nu sĕ póte face numai din viorele ci e de lipsă şi de câte unŭ trandafirŭ. Aşadér trebue sĕ scie D-lŭ Coresp. că in cununa de dame din locŭ şi jurŭ mai suntŭ încă stimabile dame pentru care încă în 4 şire ar fi avutu locŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcĭ chiarŭ au meritatŭ multŭ a sĕ aminti şi atuncĭ de bună samă arŭ fi fostŭ cununa mai strălucită. Decumva D-lŭ coresp. »Amiculŭ« voiesce aşĭ repara greşela îlŭ rogŭ sĕ nu intârḍie a-şĭ cere scusă dela secsulŭ frumosŭ. — »Unŭ participante«

—x—

„Egyetértés" află, că cu ocasiunea visitei principelui *Nichiţa din Muntenegru* în *Petersburg*, ministrulŭ afacerilorŭ străine *Giers* a datŭ unŭ prândŭ de gală în onórea lui şi l'a salutatŭ şi bineventatŭ, ca pe *fiitorulŭ rege alŭ Balcanului*. „Ca unŭ visŭ are sĕ tréca," adaugă „Egyetértés."

—x—

„Ellenzék« publică unŭ articlu sub titlulŭ »A mezöség eloláhosodása» (*Valachisarea Câmpiei*) şi ḍice, că nenumĕrate familii nobile maghiare s'au valachisatŭ (?) în mijloculŭ devastatorilorŭ şi potopului valachŭ. »In tóte satele din Câmpiă suntŭ mai multe familii maghiare, ḍice »Ellenzék«, carĭ sub influinţa preoţilorŭ valachĭ şĭ-au perdutŭ caracterulŭ lorŭ naţionalŭ. Salutămŭ cu bucuriă înfiinţarea »Kulturegyletului«, a cărui menire este, ca prin înfiinţarea de scóle maghiare sĕ recâştige Maghiarii valachisaţĭ. Atragemŭ totodată atenţiunea bravilorŭ conducĕtorĭ ai „Kulturegyletului," ca mai întâiŭ în Câmpiă sĕ-şĭ înaugureze activitatea". — Noi atragemŭ atenţiunea institutului din Sibiiu, ca sĕ-şĭ încépă în Cluşiu activitatea, mai întêiŭ cu „Ellenzék."

—x—

»Producţiunea musicală-declamatorică« împreunată cu danţŭ, în favorulŭ »Reuniunei femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ sĕrace din Braşovŭ şi Săcele" se va da Sâmbătă în 15 (27) Februariu în sala hotelului »internaţionalŭ« din *Cernatŭ* (Sĕcele) cu următorulŭ programŭ: 1. Discursŭ ocasionalŭ. 2. Moldova în anulŭ 1857, poesie de V. Alesandri. Declamaţiune. 3. a) »Idila« romanţă de I. Capelleanŭ. b) »Hora dela Jiu« de Gr. Gabrielescu, canto cu acompaniamentŭ de pianŭ. 4. a) „Hora Ghimpaţĭ", de A. Ferlendis. b) »Nunta ţĕrănéscă«, de Louis Wiest. c) „Asaltulŭ Plevnei«, de Louis Wiest. d) „Hora Plóia séu Garofiţa«, de A. Berdescu, piano solo. 5. „Cântecul haiducului", canto solo. 6. »Omulŭ frumosŭ«, poesie de Andr. Mureşianu. Declamaţiune. 7. „Visulŭ lui Stefanŭ celŭ Mare", poesie de D. Bolintineanu. Declamaţiune. 8. »Fluerŭ«. 9. »Collection pour deux Violons«, de J. Küffner. 10. ⁂ — — — — — — ? 11. „O călĕtorie prin ţĕrile române«, de D. Hinke piano solo. Preţurile: loculŭ I. 70 cr., loculŭ II. 60 cr., locŭ de statŭ 40 cr. Bilete se potŭ procura la librăria d-lui N. Ciurcu în Braşovŭ, în Săcele la cassă dela órele 4 p. m. Inceputulŭ la 7 óre séra.

—x—

Societatea „Lumina" din Bucurescĭ pentru cultura Românilorŭ din Peninsula Balcanică. — Suntŭ rugaţĭ d-nii membrii ai acestei societăţĭ, din capitală şi judeţe, a trimite d-lui *Apostolŭ Theodorianu*, direcţia telegrafo-postală, cuvenita cotisaţiă în mandatŭ postalŭ, după care li se vor trimite chitanţe din condica à souche. Totŭ de odată suntŭ rugaţĭ a trimite şi adresele d-lorŭ, pentru a putea sĕ fie puşĭ în cunoscinţă despre lucrările societăţei. Presidentŭ, *Gr. H. Grandea* Secretarŭ *Lăzărescu Lecante.*

—x—

In *Chioggia*, Italia meridională, în ḍilele trecute s'a ivitŭ *colera*; 5 băieţĭ au şi muritŭ.

—x—

O mare *nenorocire* s'a întêmplatŭ în *Rusia* de vestŭ în ḍilele trecute. Trenulŭ, care venia din Petersburg spre Varşovia, a alunecatŭ, locomotiva şi tóte vagónele s'au ruptŭ, 32 ómenĭ au muritŭ, ér 14 s'au rănitŭ greu

—x—

In *Edinburg* se va deschide în luna lui Maiŭ, în presenţa reginei Victoria, imposanta esposiţiă internaţională.

Şovinismŭ naţionalŭ.

Münich, 16 Februariu.

O sĕ numimŭ şi noi veaculŭ acesta, veaculŭ naţionalităţilorŭ. Fiecare caută sĕ-şĭ îngrădéscă casa, sĕ tragă unŭ cercŭ da ferŭ orĭ de oţelŭ în jurulŭ moravurilorŭ, obiceiurilorŭ şi limbei sale. Lucrulŭ celŭ mai trebuinciosŭ e străinŭ, e datŭ afară cu dispreţŭ! Limbile se purifică. In publicŭ, pe tribună, în presă, în Parlamentŭ, orĭ încătrău te învêrtescĭ audḍĭ vorbindŭ cu mare entusiasmŭ de naţionalitate, naţionalŭ şi antinaţionalŭ; de naţionalisare şi de desnaţionalisare, de industriă naţională, de fabrică naţională, de ciobote naţionale, de croitorĭ naţionalĭ, de apĕ, spirturĭ, alcoolŭ, săpunŭ şi frânghii naţionale. Celei mai micĭ secăturĭ se imprimă tiparulŭ naţionalŭ, văpseaua naţională, ba unii mergŭ în orbenia lorŭ aşa de departe încâtŭ nu voescŭ sĕ ştie de

FOILETONŬ.

Din archiva oraşului Braşovŭ.

Pentru a scrie istoria unei ţĕrĭ séu şi numai a unui ţinutŭ séu a unui oraşŭ, pentru a puté presenta o icónă credinciósă a trecutului lorŭ, se cerŭ o mulţime de date de cea mai deosebită natură. Nu este de ajunsŭ înşirarea evenimentelorŭ esterióre, pomenirea numelorŭ mai de frunte şi constatarea orĭ câtŭ de amĕnunţită a timpului, în care s'au petrecutŭ deosebitele întêmplărĭ. Acestea forméză numai scheletulŭ, numai conturile tabloului, ce voimŭ a înfăţişa. Decă voimŭ însĕ, ca tabloulŭ ce-lŭ alcătuimŭ sĕ fiă în adevĕrŭ plinŭ de viéţă, trebue sĕ avemŭ la îndemână datele necesare despre totŭ ce constitue viéţa unui poporŭ, unui statŭ, unui ţinutŭ séu a unui oraşŭ. Trebue sĕ cunóscemŭ deosebitele obiceiurĭ ale timpului respectivŭ, deosebitele întocmirĭ administrative şi judecătorescĭ, modulŭ cum se făcea negoţulŭ şi în care se cultivau artele şi sciinţele, cu unŭ cuvêntŭ tóte notele caracteristice, din care putemŭ deduce gradulŭ mai mare séu mai micŭ de cultură, la care a ajunsŭ o regiune, unŭ poporŭ séu şi numai o localitate în timpulŭ, despre care voimŭ a tracta.

De aceea suntŭ de mare însemnătate isvórele, de orĭ-şi-ce natură ar fi ele, din care putemŭ scóte informaţiunĭ de felulŭ celorŭ din urmă, căcĭ după cum amŭ ḍisŭ, fără aceste informaţiunĭ orĭ-şi-ce lucrare istorică este secă, fără viéţă. Din nenorocire însĕ, nu pretutindenea s'au păstratŭ asemenea date preţióse. De multe orĭ suntemŭ constrînşĭ a ne mulţămì, chiar şi cu privire la ţĕrĭ întregĭ pentru restimpurĭ de sute de anĭ, numai cu nisce sarbede informaţiunĭ cronologice séu personale şi sĕ renunţămŭ pentru totdéuna la înfăţişarea unui tablou cu colorĭ vii, a unui tablou, care sĕ potă avé atragere faţă cu orĭ şi ce omŭ doritorŭ a cunósce viaţa din trecutŭ.

La noi, în părţile rĕsăritene ale Europei, cu deosebire oraşele săsescĭ se distingŭ prin bogatulŭ materialŭ istoricŭ de diferită natură, ce s'a păstratŭ în archivele lorŭ. Compatrioţii noştri Sasĭ, aflându-se la venirea lorŭ în părţile acestea pe o tréptă de cultură mai înaltă decâtŭ celelalte poporaţiunĭ din patriă şi decâtŭ populaţiunile din împregiurime, au îngrijitŭ din timpurĭ fórte vechĭ, ca deosebitele date de interesŭ comunŭ sĕ nu se pérdă, ci sĕ se păstreze cu sfinţeniă, ca astfelŭ mai târḍiu sĕ servéscă nepoţilorŭ şi strĕnepoţilorŭ ca oglindă viă despre traiulŭ de odinióră. In chipulŭ acesta din archivele oraşelorŭ săsescĭ ardelene s'au scosŭ, şi de bună sémă se vorŭ mai scóte încă, comorĭ preţióse istorice, care aruncă o mulţime de luminĭ nu numai asupra trecutului populaţiunei săsescĭ, ci asupra vremilorŭ bĕtrâne a tuturorŭ populaţiunilorŭ din patriă, precum şi a ţĕrilorŭ din împrejurime.

O astfelŭ de comóră istorică s'a datŭ la ivélă în sĕptĕmânile din urmă în oraşulŭ nostru într'o carte voluminósă (769 pag. octavŭ mare) intitulată: *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen* (Isvóre pentru istoria cetăţii Braşovŭ în Transilvania.)

Acéstă importantă publicaţiune s'a făcutŭ în urma unei moţiunĭ a d-lui Dr. Eugen v. Trauschenfels din 1 Maiu 1876, prin care representanţa comunală a oraşului Braşovŭ a fostŭ îndemnată, sĕ ingrijéscă pentru sistemisarea şi scóterea la lumină a bogatului materialŭ istoricŭ aflătorŭ în archiva oraşului, la diferite corporaţiunĭ şi la mai mulţĭ particularĭ braşovenĭ, ca astfelŭ la timpulŭ sĕu sĕ se pótă scrie istoria Braşovului şi a ţĕrei Bârsei într'unŭ modŭ demnŭ şi corĕspunḍĕtorŭ gradului, la care a ajunsŭ sciinţa istorică modernă. Representanţa comunală, apreciândŭ părerile d-lui Trauschenfels şi totodată încurajată fiindŭ şi de cătră vredniculŭ episcopŭ săsescŭ Dr. G. D. Teutsch printr'o hârtiă a sa din 31 Oct. 1877, hotărî mai ântêiu în Maiu 1878 regularea archivei orăşenescĭ şi apoi în Februariu 1880 publicarea materialului istoricŭ aflătorŭ în acéstă archivă, precum şi a altorŭ isvóre privitóre la istoria Braşovului şi a ţinutului sĕu de odinióră.

Cu descifrarea şi studiarea deosebitelorŭ monumente paleagrafice se însărcină de bunăvoiă o comisiune alcătuită din mai mulţĭ domnĭ profesorĭ dela gimnasiulŭ luteranŭ de aicĭ împreună cu archivarulŭ oraşului d-lŭ F. Stenner.

Acéstă zelósă comisiune îşĭ dete tótă silinţa şi ast-

descoperirĭ sciințifice, de invențiunĭ moderne, de arte, numai și numai fiind-că suntŭ străine. Operile lui Wagner nu potŭ fi rep esintate la Paris pentru că prin representarea lorŭ s'ar lovi simțulŭ naționalŭ, patriotismulŭ Francesilorŭ; Saëns nu póte debuta în Germania fiindcă e Francesŭ. Din fabricele rusescĭ suntŭ concediațĭ lucrătorii germanĭ, fiindcă suntŭ germanĭ și așa mai departe.

In acestŭ veacŭ, se pare că generațiunea ce pășesce deja spre mormêntŭ, micĭ și marĭ au aceeașĭ țintă și zelulŭ lorŭ, sĕ-lŭ numimŭ totŭ naționalŭ, cei micĭ latră ca cânii la lună, ér cei marĭ robescŭ, asuprescŭ și îșĭ întărescŭ naționalitatea lorŭ. Stégulŭ germanŭ fâlfâe în Camerun; celŭ francesŭ în Tonking. Steagulŭ englesŭ fâlfăiă în Fgipetŭ; celŭ italianŭ în Suakim. Și acestŭ mĕrŭ alŭ discordiei, cestiunea naționalitățilorŭ, a datŭ nascere la o mulțime de motive ridicule și la unŭ șovinismŭ îngrozitorŭ. De aci o luptă s'a încinsŭ între popóre, o luptă seriósă pe viață și pe mórte, unŭ resbelŭ naționalitățilorŭ. De pe câmpulŭ acestui genŭ de luptă citimŭ ḑilnicŭ buletinele publicate prin presă, broșurĭ, volume, pamflete, discursurĭ și rĕmâneam muțĭ, uimițĭ și pușĭ pe gândurĭ. Pretutindenea ruină, devastare, robiă, impilare, surghiunulŭ și chiar mórtea! Amŭ făcutŭ unŭ singurŭ pasŭ: Ne e rușine sĕ ne omorîmŭ pentru minciunĭ religiose, ne strivimŭ unulŭ pe altulŭ pentru naționalitate. Armele'sŭ mai fine, mai ascuțite, resultatulŭ mai sigurŭ și mai fericitŭ. Unde ne va duce?

De multŭ voiam sĕ vĕ scriu câteva rîndurĭ asupra traiului politicŭ germanŭ, asupra moravurilorŭ și culturei de aicĭ, dér prilegiulŭ mi-a lipsitŭ. De astă dată d-rulŭ Rohmeder, Rectorulŭ scólei comerciale și membru în corpulŭ didacticŭ m'a scăpatŭ din încurcătură. In »Schrannenpavillion« dela nordŭ, d-sa ținù în séra de 11 Februariu s. n. o conferință asupra Sasilorŭ din Transilvania. Subiectulŭ părêndu-mĭ prea interesantŭ, presimțindŭ că va fi vorbă și de Românĭ, nu întârḑiaiu a mĕ duce și eu acolo. Singura schițare a conferinței ne póte da o idee destulŭ de lămurită despre ceea ce vrea sĕ ḑică politică, șovinismŭ.

Sala cea mare era iluminată cu lumină electrică. Publiculŭ fórte numerosŭ, din tóte straturile sociale. Nu mai aveai locŭ unde sĕ stai. Münchinesii se grăbiră sĕ vină în numĕrŭ câtŭ se póte de mai mare, deórece era vorba de Nemțĭ, de vița germană, de familia teutonă stabilită în Transilvania. In fundulŭ sălei se vedeau charta imperiului dualistŭ, charta Transilvaniei, câte-va fotografii, represintândŭ mai multe tipurĭ de ale Românilorŭ, Sasilorŭ, Ungurilorŭ și de ale Țiganilorŭ. Scene din viéța socială a acesteia. La orele $7^1/_2$ oratorulŭ suindu-se la tribună, începù cam astfelŭ:

In véculŭ acesta, omulŭ merge sĕ-șĭ caute norocului, nouĕ isvóre de bogății în locurĭ depărtate și necunoscute. Colonii nouĕ se fundéză, părțĭ necunoscute din Africa devinŭ poporate, europenii împrăștie cultură printre sĕlbaticĭ, îĭ deșteptă; ar fi o nedreptate mare din partea nóstră décă în aceste timpurĭ, când patria nóstră este mare, când frații noștri îșĭ întindŭ corturile în ținuturile cele mai depărtate, sĕ uitămŭ și sĕ nu vorbimŭ de una dintre cele mai vechĭ și mai frumóse colonii germane, de Sasii din Transilvania, carĭ șĭ-au părăsitŭ dulcea lorŭ patrie-mamă chemațĭ fiindŭ de unŭ rege Ungurŭ spre a împrăștia lumina printre supușii sĕi sĕlbaticĭ, ale imprima caracterulŭ celŭ blândŭ alŭ Germanilorŭ, frumósele nóstre moravurĭ și obiceiurĭ!

Conferențiarulŭ arată apoi mai departe, că Transilvania se mărginesce cu Ungaria, Valachia și Moldova..... (România e necunoscută aprópe, de Românĭ se vorbesce ca de Turcĭ, asiaticĭ, dér despre asta altă dată.) Este bogată în cariere; pădurĭ frumóse și întinse o străbatŭ; vârfurile Carpațilorŭ sĕ sĕrutŭ cu norii; rîurĭ cristaline șerpuiescŭ prin văile ei; prin liveḑĭ paserile dau concerturĭ; e bogată în isvóre de ape minerale; prin întunecósele podurĭ, în care toporulŭ nu 'șĭ-a găsitŭ încă calea, căprióra saltă ușorŭ. Ursulŭ, lupulŭ, vulpea... le înfrumsețéză. O climă sănĕtósă, o țéră îmbelșugată în tóte, câmpiile rîdŭ.... unŭ răiu! Și acestŭ raiu pămĕntescŭ óre cui se cuvine de dreptŭ, décă nu Sasilorŭ? Intr'adevĕrŭ, după numĕrulŭ locuitorilorŭ ei suntŭ în alŭ patrulea rêndŭ, dér cine a prefăcutŭ acéstă pustietate de odinióră în o țéră locuibilă, de ți-se umple acum inima de bucuriă când trecĭ prin încântătórele sale sate și orașe? Sasii au brezdatŭ pământulŭ, au făcutŭ drumurile, au înălțatŭ bisericele, au adusŭ lumină, au făcutŭ totulŭ. Transilvania e a lorŭ și pe nedreptŭ ei suferă jugulŭ străinŭ. Valahii, ce e dreptŭ, forméză maioritatea poporațiunii, peste 2 milióne, dér ei suntŭ și cei mai incultĭ din acéstă țéră!

Suntŭ atâtŭ de curățele casele Sașilorŭ văruite în albŭ, portulŭ lorŭ atâtŭ de frumosŭ, femeile atâtŭ de răpitóre și totulŭ forméză unŭ contrastŭ așa de mare cu Românii, Maghiarii și Țiganii de acolo! Mândri trebue sĕ fie Germanii de frații lorŭ din Transilvania. Cu o răbdare de ferŭ, c'unŭ spiritŭ de întreprindere ce te uimesce, cu curagiulŭ propriu numai rasei nóstre (așa ḑicŭ șoviniștii t turorŭ popórelorŭ și numai scimŭ pe cine sĕ credemŭ!) ei au luptatŭ contra tuturorŭ greutăților, contra tuturorŭ pedicelorŭ ce le-au întêmpinatŭ în noua lorŭ Patriă. Mândrii trebue sĕ fimŭ de dênșii, căcĭ cu tóte asupririle barbare din partea Ungurilorŭ, cu tóte sistemele de maghiarisare ale descendinților lui Atila, ei totŭ și-au păstratŭ întru cât-va limba și vorbindŭ cu dênșiĭ recunoscĭ încă atâtŭ de bine dialectulŭ sacsonŭ! Sângele lorŭ e curatŭ; Sasii și-au conservatŭ naționalitatea, nu s'au amestecatŭ cu celelalte popóre de acolo și acela dintre dênșii, care vrea sĕ iea în căsĕtorie pe o Româncă, o Unguróică sau o Țigancă e privitŭ ca perdutŭ și'i proscrisŭ din comunitate. De asemenea și femeea...

După ce mai făcù apoi istoriculŭ imigrațiunei Sasilorŭ în Transilvania, după ce mai citì câte-va legende și basme, carĭ dovedescŭ până la evidență, că ei se tragŭ din viță germană, conferențiarulŭ termină ast-felŭ: „Unŭ poporŭ care are unŭ trecutŭ atâtŭ de vechiu, care, în mijloculŭ asuprirelorŭ ș'a păstratŭ atâtŭ de bine limba, moravurile... și a luptatŭ cu succesŭ în contra a orĭ și ce pedice, unŭ astfelŭ de poporŭ trebue sĕ aibă viéță într'însulŭ, nu póte muri. Germanii vorŭ trăi și Ungurilorŭ le va mai trebui multŭ timpŭ până când vorŭ putea sfărâma îndărătnicia curagioșilorŭ noștri frațĭ!«

Sala resuna de aplause, se părea că nicĭ nu vorŭ inceta. Publiculŭ începù pe urmă sĕ tréca în revistă tablourile espuse. Am vĕḑutŭ Sașĭ și Românĭ în haine de sĕrbătóre, Ungurĭ și Țiganĭ. Bărbațĭ și femei: Romånce torcêndŭ la lână și fuiorŭ, unŭ ciobănașĭ cu gluga cea romantică, cu căciula de pele de óie, cu fluerulŭ la gură, lângă elŭ cânele, tovarośulŭ sĕu. Pe tablourile, unde erau Românĭ, pe unele era scrisŭ „Walachen" pe altele »Rumänen.« Contra așteptărei conferențiarului chiar mulțĭ dintre privitorĭ s'au esprimatŭ pentru Românĭ și rogŭ sĕ nu fiu nicĭ de cum învinovățitŭ de șovinismŭ când voi spune, că și mie 'mi-au plăcutŭ mai mulŭ fețele românescĭ. Nu știu cum se vede că din întâmplare, tipurile românescĭ au fostu mai bine alese.

Nu voiu sĕ mĕ adâncescŭ aicĭ în descrierea și cercetarea cu d'amĕnuntulŭ a stărei sociale a Românilorŭ din Transilvania, spațiulŭ nu 'mĭ permite; voiu însĕ sĕ facŭ numai câteva întrebărĭ în ceea ce privesce starea lorŭ politică. Românii forméză maioritatea poporațiunei din Transilvania, asta nu o tăgăduescŭ nicĭ chiar vrăjmașii cei mai neînduplecațĭ. Pentru ce dér ei suntŭ atâtŭ de asuprițĭ, limba lorŭ atâtŭ de batjocorită și de prigonită, și Ungurii, carĭ suntŭ mai puținĭ în acéstă țéră, suntŭ stăpânii lorŭ? Pentru ce? Potitica o știe. Ea dă naștere la astfelŭ de nedreptățĭ, șovinismulŭ le sus ține.

Luămŭ unŭ esemplu cu totulŭ străinŭ: Germanii față cu Polonii. Tótă lumea știe ce sforțărĭ face Prusia pentru germanisarea Poloniei nemțescĭ. Posen-ulŭ e colonisatŭ cu Nemțĭ; limba polonă e esclusă din scólele publice; peste 20,000 de Polonĭ, bărbațĭ și femei, bĕtrânĭ și tinerĭ, sĕracĭ și bogațĭ, copii, orbĭ, ciunțĭ au fostŭ fără de nicĭ o milă isgonițĭ în toiulŭ iernei și se mai isgonescŭ și acum. Pĕrulŭ omului se face măciucă la auḑulŭ grozăviilorŭ ce s'au făcutŭ cu aceștĭ pribegĭ. Pressa s'a alarmatŭ; interpelărĭ s'au desvoltatŭ în camera prusiană și 'n parlamentŭ. Putkammer rîde, Bismark tună. Motivele acestei góne contra sêrmanilorŭ Polonĭ, de pe moșia lorŭ, suntŭ naționale, suntŭ germane. Mĕsura e salutară, Bismark e felicitatŭ din tóte părțile pe unde esistĕ numai o suflare nemțéscă.

Și nu urmăresce elŭ óre o politică curatŭ națională? Dér de ce atuncĭ, când Germanii nu lasă nicĭ unŭ mijlocŭ neîncercatŭ pentru germanisarea Polonilorŭ, ei se plângŭ contra maghiarisărei Sașilorŭ? De ce, când împutŭ Polonilorŭ că forméză Statŭ în Statŭ, că nu se asimiléză cu Germanii, ei laudă acelașĭ Statŭ în Statŭ al Sașilorŭ din Transilvania și conservarea limbei și a moravurilorŭ nemțescĭ în mijloculŭ Ungurilorŭ? De ce când Germanii oprescŭ căsătoriile între Polonĭ cu scopŭ de a'i stârpi din talpă, ei suntŭ mândri că Sașii nu se amestică în căsătoriă cu Ungurĭ, Românĭ séu Țiganĭ? De ce? D-ḑeu scie! Noi spunemŭ, politica șovinistă e de vină, șovinismulŭ naționalŭ.

Suntŭ Germanĭ de pildă în maioritate undeva, atuncĭ ei au unŭ dreptŭ asupra acelui ținutŭ fiind, că forméză maioritatea poporațiunei; suntŭ în minoritate, e totŭ bine, au dreptŭ prin vechimea lorŭ, póte prin cultură au introdusŭ lumină... orĭ mai sciu eu ce. (Aste suntŭ adevĕrate nu numai pentru Nemțĭ). Celŭ mare are în totdéuna dreptate, cu alte cuvinte. O scimŭ asta; o are, că și-o face singurŭ.

Germanii suntŭ huiduițĭ în camera boemiană; Polonii suntŭ huiduițĭ în parlamentulŭ germanŭ; Ungurii în Viena, Austriacii in Pesta. Bismarck e gâde în Polonia și D-ḑeu în Germania, Starcevicĭ e martirŭ în Praga și unŭ individŭ primejdiosŭ Statului în Pesta! Motivele? Hm.... naționalŭ! Noi ḑicemŭ șoviniste.

Cei micĭ îșĭ apărŭ moșióra, cei marĭ rîdŭ de sforțările neputincioșilorŭ!

Șĭ-au perdutŭ mințele, policastria. Lumea e ametită, nu mai scie ce face. Fiecare impută altuia greșéla sa propriă. Maghiarii caută ca românismulŭ sĕ se disolve în maghiarismŭ; Germanii, polonismulŭ în germanismŭ; Rusia, germanismulŭ în slavismŭ.... unŭ balamucŭ în capulŭ patrioților. Naționalitățile se luptă. Lupta e îngrozitóre. Șovinismulŭ o causéză, omenirea o plătesce!

Îmĭ aducŭ aminte de o istorióră rusésca. Unŭ omŭ din poporŭ cerù o audiență principelui Barnauloff, cresus cunoscutŭ, aristocratŭ, funcționarŭ înaltŭ, și representantŭ alŭ guvernului. »Escelență«, ḑise nenorocitulŭ, „Vĕ bucurațĭ de unŭ nume atâtŭ de mare și învestițĭ unŭ postŭ atâtŭ de înaltŭ; în puterea d-vóstră stă sĕ'mĭ îndulcițĭ sórtea«. Principele dreptŭ rĕspunsŭ chiamă pe servitorulŭ sĕu și 'i poruncì:

Desbracă la momentŭ pe omulŭ acesta de cojocŭ și ia'lŭ, ți'lŭ dăruiescŭ!"

Gam astfelŭ e rolulŭ celorŭ micĭ față cu cei marĭ

(Românulŭ)

Telegramă part. a „Gaz. Trans."

VIENA, 22 Februariu. *Balulŭ românŭ a reușitŭ splendidŭ.* Deschiderea s'a făcutŭ prin „Hora" dedicată protectorului Archiduce Rainer de cavalerulŭ Bruckenthal. Presențĭ au fostŭ Archiducele Rainer cu adjutantulŭ br. de Vaux, Ducii Filipŭ și Ferdinandŭ de Coburgŭ-Gotha, ministrii Pino, Dunajewsky, Zimialkowsky, Kallay, patronesele, notabilitățĭ, contele Khevenhüller, Dumba și alțĭ deputațĭ, ambasadorĭ ș. a.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

PESTA, 22 Februariu: — In conferința de erĭ a partidei liberale, ministrulŭ-președinte Tisza a declaratŭ că guvernulŭ va lăsa sĕ caḑă acei paragrafĭ, carĭ esprimă ingerința fișpanilorŭ asupra judecătorielorŭ. Partida a primitŭ declarațiunea cu aplause.

BELGRADŬ, 22 Februariu. — Representanții puterilorŭ au propusŭ, la inițiativa Angliei ca Serbia sĕ abstea dela încheiarea tractatului de comerțŭ în acelașĭ timpŭ cu tractatulŭ de pace; din contră puterile vorŭ lucra într'acolo, ca protocolulŭ păcii sĕ conțină pasagiulŭ, care sĕ oblige pe amêndouĕ părțile a pași la încheiarea tractatului de comerțŭ, îndată după încheiarea păcii.

PETERSBURGŬ, 22 Februariu. — Ḑiarulŭ „Swiet" publică unŭ *manifestŭ alŭ lui Petru Carageorgevicĭ*, datatŭ din Geneva, în care *pretendentulŭ Serbiei provócă pe Sêrbĭ a rĕsturna domnia actuală.*

---

felŭ în câtăva vreme și descifrà o bună parte din hârtiile sie șĭ încredințate, așa că la începutulŭ acestui anŭ fù în stare a da la ivélă sub redacțiunea d-lui profesorŭ Fr. Herfurth volumulŭ mai susŭ amintitŭ, care cuprinde deosebitele *socotelĭ ale orașului și ale castelului din Branŭ din anii 1503—1526* împreună cu unŭ indice alfabeticŭ alŭ numelorŭ de persóne și de localitățĭ, ce vinŭ înainte în socotelile, despre care e vorba, și a unui glosarŭ alŭ cuvintelorŭ mai ciudate din latinésca medievală și din săsésca vechiă a tecsturilorŭ, lucratŭ de d-lŭ profesorŭ Iulius Gross.

Socotelile în cestiune,—ca sĕ trecemŭ acum la cuprinsulŭ publicațiunei, despre care tractămŭ — suntŭ de deosebită natură. Suntŭ socotelĭ din registrulŭ vigesimalŭ alŭ cetății Brașovului (Registrum vigesimale almae civitatis Braschoviensis,) socotelile castelanilorŭ din Branŭ*) (Registrum proventuum et expensarum castri Törsch,) socotelile datornicilorŭ cetății (Registrum debitorum civitatis), socotelile procuratorilorŭ (Schaffner-Rechnung) și ale juḑilorŭ (?) orașului (Stadtrannen-Rechnung.)

Deși nu amŭ pututŭ urmări până acum decâtŭ numai prima jumĕtate a acestorŭ socotelĭ, totușĭ potŭ afirma că informațiunile ce se potŭ scóte dintr'ênsele suntŭ de cea mai mare însemnătate.

Mai ântêiu în privința relațiunilorŭ comerciale ale Brașovului și ținuturilorŭ din împrejurime, relativŭ la primele decenii ale vécului alŭ XVI-lea, îșĭ póte câștiga cineva o cunoscință aprópe desĕvêrșită. Acésta cu deosebire din registrulŭ vigesimalŭ, în care se însemna vama primită pentru deosebiții articulĭ de negoțŭ adușĭ în Brașovŭ și dușĭ din Brașovŭ. Ca vamă se lua a douĕ-ḑecea parte din prețulŭ lucrului de vênḑare (pars vigesima) și de aci numirea de registru vigesimalŭ

Din acestŭ registru se póte vedé lămuritŭ, că precum în ḑilele nóstre, totŭ astfelŭ și pe la anulŭ 1500 negoțulŭ principalŭ îlŭ purta Brașovulŭ cu Muntenia (Transalpina) și cu Moldova (Moldavia.) Relațiunile comerciale între aceste douĕ țêrĭ însĕ și între Brașovŭ s'au schimbatŭ fórte multŭ. Pe timpulŭ, despre care vorbimŭ, se aduceau din Muntenia și din Moldova încóce, pe lângă productele brute indigene ca d. e. vite, pesce, piei, céră, lână etc., deosebite mărfurĭ levantime (numite astăḑĭ coloniale) necesare, ca d. e. piperŭ, ghimberŭ, orezŭ, tămâiă ș. a. Mai departe se aduceau felŭ de felŭ de stofe de mătase, de firŭ și de bumbacŭ, tapete, caftane, șalurĭ, brêne, șele turcescĭ și alte lucrurĭ de acestŭ felŭ. Din Brașovŭ se duceau în Muntenia cu deosebire postavŭ (lucratŭ aicĭ și străinŭ: din Bergamo, Breslau, Colonia, Weert, Lund, Mecheln, Nürnberga, Verona, Brügge, Spira etc.), cuțite (cultelli Stewrer, din Stiria; cultelli Nwrennberger, din Nürnberga: cultelli Hamburger, din Hamburg.) pĕlării, oțelŭ ș. a. Va sĕ ḑică Românii din Muntenia și Moldova pe timpulŭ acela făceau unŭ negoțŭ de transitŭ fórte însemnatŭ.

(Va urma.)

*) Insemnămŭ aicĭ, că castelului dela Branŭ erau supuse satele: Bacĭfalu, Turcheșŭ, Cernatŭ, Satu-lungŭ, Zizinŭ, Tărlungenĭ, Purcărenĭ, Apața și Crisbavŭ (In registru: Badschfalw, Torkessfalw, Scharnat, Langendorff, Seysson, Tatrangh, Purkeretz, Appacia și Crispah séu Kripspach.)

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 19 Februariu st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	103 25
Rentă de hârtiă 5%	94.35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114.—
Bonurĭ rurale ungare	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	103 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.90
Renta de hârtiă austriacă	84.45
Renta de arg. austr.	84.05
Renta de aurŭ austr.	113 45
Losurile din 1860	140 25
Acţiunile băncel austro-ungare	873 —
Act. băncel de creditŭ ung.	309.75
Act. băncel de creditŭ austr.	301.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
Napoleon-d'orĭ	10.032
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
Londra 10 Livres sterlinge	126.40

Bursa de Bucuresci.
Cota oficială dela 5 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	89—	90—
Renta rom. amort. (5%)	$94\frac{1}{4}$	$96\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	87—	$87\frac{1}{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%)	$102\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{4}$
» „ „ (5%)	$85\frac{1}{2}$	$86\frac{3}{4}$
» » urban (7%)	97—	$97\frac{1}{2}$
» » » (6%)	90—	97—
» » » (5%)	82—	$83\frac{3}{4}$
Banca naţională a României 500 Lei	1110	1120
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	16.—	$16\frac{1}{4}$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.04

Nro. 515, 1886.

Publicaţiune!

În sensulŭ ordinaţiunei înaltului ministeriu reg. ung. de înterne ddto 24 Noemvrie 1885 Nro. 62,693/VII. 1885; în sensulŭ art. de lege XXI. din 1848 şi în sensulŭ ordinaţiunei înaltului ministeriu reg. ung. de înterne ddto 6 Iulie 1874 Nro. 26,559 se aduce spre cunoscinţă generală, cumcă sĕ interzice cu tótă stricteţea purtarea sub orice feliu de pretextŭ a insigniălorŭ streine, precum: steagurĭ etc. etc., concedânduse prin urmare numai folosirea stîndardului naţionalŭ ung. şi insigniilorŭ imperiale ungurescĭ.

Contrafăptuitorii sĕ pedepsescŭ în sensulŭ amintitei ordinaţiunĭ cu unŭ arestŭ pănă la 15 ḑile şi cu o pedeapsa banală pănă la 100 fl. v. a.

Braşovŭ, în 17 Fevruarie 1886.

2—3 Căpitanatulŭ oraşienescŭ.

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.
Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

De óre ce multe din adresele, ce domnii abonaţĭ le insémnă pe cuponulŭ mandatelorŭ postale, séu că nu suntŭ destulŭ de esacte, séu că nu se potŭ bine descifra, rugămŭ pe acei D-nĭ prenumeranţĭ, a cărorŭ adresă nu ar corĕspunde, ca sĕ binevoiască a ne face câtŭ mai curêndŭ cunoscută îndreptarea dorită şi a scrie adresa câtŭ sĕ póte mai lămuritŭ.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS."

Tipografia ALEXI Braşovŭ.